Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Rok II. Warszawa, niedziela dn. 17 listopada 1933 r. Zeszyt 42

1933 RZEMIOSŁO

Cena 20 gr.

CZASOPISMO TYGODNIOWE

WYDAWANE

PRZEZ RADĘ IZB RZEMIEŚLNICZYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ PRZY WSPÓŁUDZIALE IZB RZEMIEŚLNICZYCH

CENTRALA REDAKCJI I ADMINISTRACJI
WARSZAWA, UL. ŚW. TERESY 2 m. 4, tel. 9-17-40. KONTO P. K. O. 6066

Redaktorzy: WŁ. GINDRICH i A. ZABĘSKI

ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, ul. Kilińskiego 23; BRZEŚĆ N/B., plac J. Piłsudskiego 13; GRUDZIĄDZ, ul. Groblowa 29/31; KATOWICE, ul. Stawowa 10; KIELCE, ul. Wspólna 4; KRAKÓW, ul. Św. Anny 9; LWÓW, ul. Kościelna 8; LUBLIN, ul. Powiatowa 3; ŁÓDŹ, ul. Ewangelicka 18; ŁUCK, ul. J. Piłsudskiego 14; NOWOGRÓDEK, ul. Piłsudskiego POZNAŃ, Wały Zygmunta Augusta 15 STANISŁAWÓW, ul. Sapieżyńska 18 TARNOPOL, Izba Rzemieślnicza, WARSZAWA, ul. Szkolna 2; WILNO, ul. Adama Mickiewicza 23; WŁOCŁAWEK, ul. Zduńska 5.

PRENUMERATA: KWART. Zł. 2.40, PÓŁROCZN. Zł. 4.80, ROCZNIE Zł. 9 60
CENY OGŁOSZEŃ: Cała strona zł. 180, 1/2—90 zł., 1/4—50 zł., 1/8—25 zł., 1/16—15 zł

Fragment noweli

Wbrew wszelkim oczekiwaniom, wbrew niemal stuprocentowej pewności, że projekt nowelizacji ustawy przemysłowej w swem pełnem brzmieniu zostanie zrealizowany zgodnie z gorącemi pragnieniami całego rzemiosła, w myśl skonkretyzowanego w pełni stanowiska Ministerstwa Przemysłu i Handlu w tej sprawie, rzemiosło otrzymało w numerach 84-tym i 85-tym „Dziennika Ustaw" zamykających okres dekretowania tylko fragment noweli, drugą jej część a mianowicie Ustawę o Izbach Rzemieślniczych i ich Związku. Inne dekrety, których treść miała sięgnąć głęboko w strukturę rzemiosła z niezaprzeczoną dlań korzyścią nie ujrzały światła dziennego, o jak głosi opinja mają przejść przez filtry dyskusyj i uchwał parlamentu.

Jakkolwiek, przyznajemy to szczerze, rzemiosło zostało zaskoczone zaistnieniem tego rodzaju stanu rzeczy, stwierdzamy, że nie mamy najmniejszego prawa krytyki wobec faktu, że w grę tu wchodzi najwyższa władza wykonawcza w Polsce. Powody wstrzymania pełnego aktu nowelizacyjnego były niewątpliwie wystarczająco poważne, aby chwilowo zatamować bieg rzeczy, chociażby był on przeprowadzony przez wszystkie konstytucyjnie i prawnie przewidziane etapy realizacji.

Jeżeli więc pierwsza część nowelizacji ustawy przejdzie do Sejmu, nie możemy wobec zainteresowanych obecnie czynników nie podkreślić faktu, że obie części stanowią iunctim, czyli organicznie są ze sobą związane w jedną całość i że bez realizacji części pierwszej, część druga siłą faktów pozbawiona będzie możności rozwinięcia walorów zasadniczych, jakie tkwią w całokształcie projektu nowelizacyjnego. Według intencji autorów projektu miał on być dla rzemiosła punktem zwrotnym w jego rozwoju, co specjalnie podkreślaliśmy w poprzednich numerach naszego pisma. Jak jednak intencje te mogą być urzeczywistnione, jeżeli n. p. ustawa o Izbach i ich Związku przewiduje w art. 1-szym „reprezentację gospodarczą i zawodową rzemiosła" a równocześnie w innych artykułach niema odpowiednika, co ma być wykonawczym instrumentem tej gospodarczej reprezentacji. To samo pytanie nasuwa się przy analizie 12 punkt. art. 3, który opiewa, że do zakresu działania Izb Rzemieślniczych należy: współdziałanie ze związkiem Izb Rzemieślniczych i rzemieślniczemi związkami gospodarczemi w spełnianiu ich zadań. Tutaj luka jest już w wprost uderzająca, gdyż ustawa nie precyzuje, co to są rzemieślnicze związki gospodarcze, jaki jest ich zakres działania i ku jakim celom zdążają.

Podobnych zestawień możnaby przytoczyć więcej. Dowodzą one, że w obecnym stanie rzeczy mamy logicznie skonstruowaną głowę ustawy, brak jej jednak koniecznego i odzownego kadłuba. A że jedno bez drugiego istnieć nie może to rzecz jasna i zrozumiała.

Z chwilą ogłoszenia dekretu o Izbach Rzemieślniczych i ich Związku rzemieślniczy samorząd gospodarczy przechodzi w stadjum reorganizacji.

Ale i tu nasuwa się pytanie: czy ruszymy naprzód stworzywszy tylko kościec budowy podczas gdy wewnątrz jego znajdziemy pustkę?

Z powyższych uwag wyciągnąć należy dwa wnioski: 1) pełna nowelizacja ustawy przemysłowej jest z punktu widzenia interesów rzemiosła koniecznością merytoryczną. 2) Stan przejściowy stworzony przez ogłoszenie części ustawy wymaga jaknajrychlejszego uchylenia, jeżeli zasadnicze intencje autorów projektu nie mają być odłożone ad calendas graecas i rozwiać się w powietrzu.

Dla nas nie ulega najmniejszej wątpliwości, że blok parlamentarny współpracujący z Rządem wcielać będzie w życie hasło nawrotu do małego człowieka a również pewni jesteśmy, że rzemieślnicza reprezentacja parlamentarna dołoży wszelkich starań, aby przez pełną nowelizację ustawy przemysłowej nawrót ten stał się czynem realnym na odcinku rzemieślniczym. Jeżeli zaś idzie o rzemieślniczy samorząd gospodarczy, możemy zapewnić, że zarówno Izby Rzemieślnicze, jak i kończąca swą kadencję Rada Izb Rzemieślniczych i powstający na jej miejsce Związek Izb wytężą wszystkie swe siły w kierunku uzyskania najlepszych wyników pracy opartej na nowych fundamentach.

Skład delegacji rzemieślniczej do Z. S. R. R.

Dnia 8-go bm. wyjechali do Z. S. R. R. przedstawiciele spółek rzemieślniczych w składzie następującym: Pp. inż. Włoczkowski (Radom), Eisenfarb, Altman, Rozin, Zelcer, Brejnin, Święcki (Warszawa) oraz Lewandowski i Heine (Łódź).

Wyjeżdżający przedstawiciele spółek rzemieślniczych zabrali ze sobą wzory wyrobów rzemieślniczych, a mianowicie: obuwie, odzież, galanterję skórzaną, galanterję metalową, artykuły fryzjerskie, wyroby szczotkarskie, wyroby powroźnicze, przybory stołowe (łyżki, widelce i noże) itp.

Głównym celem wyjazdu wyżej wspomnianych przedstawicieli spółek rzemieślniczych jest zbadanie możliwości eksportowych do Z. S. R. R wyrobów rzemieślniczych, celem zawarcia następnie tranzakcyj handlowych.

Powrót wyżej wymienionych z Z. S. R. R. spodziewany jest około 23. bm. Redakcja nasza nie omieszka poinformować czytelników „Rzemiosła“ w następnych numerach o możliwościach eksportowych, stwierdzonych przez przedstawicieli spółek rzemieślniczych podczas ich pobytu w Z. S. R. R.

Wśród dekretów Prezydenta Rzeczypospolitej.

W numerach 84-tym i 85-tym Dzienniku Ustaw z dn. 27. i 28. października br. ogłoszono kilkadziesiąt dekretów Prezydenta Rzeczypospolitej, z których 40 dotyczą życia gospodarczego. W poniższem zestawieniu wymieniamy rozporządzenia mające pośredni lub bezpośredni związek z rzemiosłem. Są to dekrety:

o prawie celnem,

o podwyższeniu emisji pożyczki wewnętrznej,

o poborze 10 procent dodatku państwowego do podatku gruntowego i przemysłowego.

o państwowym podatku od uboju.

w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11. lipca 1932 r. o monopolu spirytusowym, opodatkowaniu kwasu octowego i drożdży oraz sprzedaży napojów alkoholowych.

o sprzedaży soli.

o sprzedaży wyrobów tytoniowych.

o zniesieniu państwowych urzędów pośrednictwa pracy i opieki nad wychodźcami,

o zasadach sporządzania bilansów, zamknięć rachunkowych i sprawozdań osób prawnych, obowiązanych do prowadzenia ksiąg handlowych,

o popieraniu elektryfikacji,

o funduszu inwestycyjnym,

o izbach rzemieślniczych i ich związku,

w sprawie uregulowania obrotu zwierzętami gospodarskiemi i drobiem oraz obrotu hurtowego mięsem,

w sprawie opłat stemplowych wiążących się z przejściem własności nieruchomości w toku postępowania ekzykucyjnego,

o kosztach nadzoru nad zakładami ubezpieczeń,

w sprawie regulowania stosunków w hutnictwie żelaznym i innych metali,

o zmianie niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 maja 1927 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych,

w sprawie zmiany ustawy z dnia 18 lipca 1924 r o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia,

o zmianie taryfy celnej przywozowej,

o przyjmowaniu na własnosć państwa gruntów za niektóre należności pieniężne.

Niektóre z wymienionych dekretów omówiliśmy w poprzednich numeraeh „Rzemiosła“ (Izby Rzemieślnicze i ich związek, Fundusz inwestycyjny itd.), dalszym poświęcimy bardziej szczegółową uwagę w następnych wydaniach naszego pisma.

Ku czemu zmierza nowelizacja ustawy spółdzielczej

Obowiązująca dotąd ustawa spółdzielcza pochodząca z r. 1920 tego, wykazała w ciągu prawie 14-to letniego zetknięcia się z życiem wiele luk i wad, to też słusznie postąpiło Ministerstwo Skarbu opracowawszy w ostatnim czasie projekt noweli do ustawy. Wobec żywego zainteresowania się treścią noweli przez miljonową zgórą rzeszę spółdzielców w Polsce, resortowy Vice - Minister Skarbu p. Leon Kozłowski udzielił prasie obszernego wywiadu, w którym scharakteryzował stanowisko rządu w tej niezmiernie ważnej dla naszego życia gospodarczego dziedzinie, oraz wytknął błędy dotychczasowe, wymagające środków zaradczych.

P. Minister Kozłowski stwierdził przedewszy-

stkiem, że nowela do ustawy nie zmierza bynajmniej, jak starają się to społeczeństwu imputować pewni działacze spółdzielczy, w kierunku odebrania ruchowi spółdzielczemu jego samodzielności. Nowela porządkuje tylko spółdzielczość, wzmacniając nad jej pracą gospodarczą kontrolę i podnosząc odpowiedzialność władz nadzorczych za pracę w poszczególnych spółdzielniach

Zasadniczym celem noweli jest dążenie do konsolidacji ruchu spółdzielczego w Polsce oraz usunięcia anomalji, które niesłusznie zyskały sobie prawo obywatelstwa Anomalją taką jest istnienie w kraju 24-ech związków rewizyjnych o charakterze powszechnym W praktyce życiowej niektóre tylko związki specjalizują się jak np „Społem", obejmująca wyłącznie spółdzielnie spożywcze. W innych związkach rewizyjnych grupują się spółdzielnie tego samego typu, które pracują na tym samym terenie.

Ten stan rzeczy wytwarza bardzo kosztowną organizację nadrzędną i niezdrową a dla ruchu spółdzielczego szkodliwą konkurencję pomiędzy poszczególnemi związkami. Niektóre z nich wyrywają sobie dobrze funkcjonowane placówki, tworzą niepotrzebne spółdzielnie konkurencyjne i usuwają ze związku te spółdzielnie, które im nie przynoszą dostatecznych dochodów.

Praktykowanie tego rodzaju metod nie ma nic wspólnego z istotą ruchu spółdzielczego. W rezultacie bowiem wytworzyło ono z biegiem czasu drugą główną anomalję polegającą na tem, że na 20,000 spółdzielni w Polsce tylko 12000 należy do związków rewizyjnych a 8000, w tem znaczna liczba spółdzielni będących w likwidacji, nie należy do żadnego związku i stanowi odłam spółdzielni dzikich. Dlatego też w noweli wprowadzony został przepis, upoważniający ministra Skarbu do nadawania związkom prawa rewizji na ściśle określonym terenie i dla pewnego tylko typu spółdzielni. W ten sposób zostanie umożliwiona specjalizacja pracy związków rewizyjnych.

Nowela dąży również do rozciągnięcia kontroli ściślejszej nad sposobem rozprowadzenia i użytkowania bardzo znacznych sum, które w formie kredytów udzielane są spółdzielniom. Dość powiedzieć, że jedna tylko Centralna Kasa Kółek Rolniczych posiada 39.5 miljonów zł. kredytu rządowego nie licząc innych bardzo poważnych kredytów przydzielanych innym centralom spółdzielczym. Gospodarka spółdzielni nie zawsze stoi na odpowiednim poziomie, czego dowodem odpisanie kredytu sanacyjnego w wysokości 10 miljonów zł. Przy rozporządzaniu tak wielkiemi kredytami publicznemi spółdzielnie muszą być poddane ścisłej kontroli.

Konsolidacja ruchu spółdzielczego musi siłą faktów doprowadzić do zadzierzgnięcia silniejszych niż dotąd węzłów współpracy z powołanemi władzami. Brak tej współpracy, jednak nie z winy władz, obezwładnił w ciągu ubiegłego okresu działalność Państwowej Rady Spółdzielczej. Ożywienie prac tej Rady jest również między innemi zadaniem projektowanej noweli.

Tyle P. Minister Kozłowski o projekcie noweli. Nawiązując do rzemiosła musimy przypomnieć częste uwagi na łamach naszego pisma, wskazujące na niezmiernie słaby ruch spółdzielczy wśród szerokich warstw rzemieślniczych. Dość przytoczyć fakt, że jedna spółdzielnia o przeważającym typie rzemieślniczym przypada na około 550 samoistnych warsztatów. Ten dotkliwy brak w życiu zawodowo-gospodarczem rzemiosła paraliżuje każde poważniejsze poczynanie, utrudnia większy udział w dostawach, uniemożliwia eksport a w rezultacie utrzymuje rzemiosło nadal w stanie pożałowania godnego rozproszkowania produkcyjnego. Dlatego też projekt noweli do ustawy spółdzielczej, który rozszerza znacznie kompetencje władz państwowych w zakresie ruchu spółdzielczego, a równocześnie roztacza nad nim wysoce pożądaną opiekę nie powinien przejść nad tą dotkliwą luką do porządku dziennego. Państwowa Rada Spółdzielcza, w której gronie powinni, wbrew dotychczasowej praktyce, zasiąść pionierzy spółdzielczości rzemieślniczej, będzie miała na odcinku rzemieślniczym bardzo wdzięczne pole działania. Rzemieślnik bowiem ma żywe zrozumienie dla korzyści, jakie płyną z pracy spółdzielczej, jest jednak, jak i w innych działach swej pracy, w obecnych warsztatach, za mało jeszcze przygotowany i wyrobiony, by podjąć samodzielną inicjatywę. Pomoc zzewnątrz i to pomoc wszechstronna może wydać wyniki nad wyraz pożyteczne

Termin wpłaty nadzwyczajnej daniny majątkowej od nieruchomości upływa dn. 30 listopada br.

P. Minister Skarbu rozesłał do wszystkich Izb Skarbowych okólnik w sprawie obliczenia i poboru nadzwyczajnej daniny majątkowej od nieruchomości miejskich oraz budynków w gminach wiejskich niezwiązanych z gospodarstwem rolnem na rok 1933. W okólniku p. Minister polecił Izbom Skarbowym, aby nakazy płatnicze doręczone były wszystkim płatnikom do dn. 15 listopada oraz aby Izby dołożyły wszelkich starań w celu niedopuszczenia powstania zaległości z tytułu nadzwyczajnej daniny. O ileby w ustalonym terminie nie wpłynęła całkowita suma, władze skarbowe rozpoczną natychmiast po upływie terminu płatności kroki egzekucyjne.

W myśl ustawy stawki daniny majątkowej od nieruchomości miejskiej wynoszą 0,4 procent od rocznego przychodu przy przychodzie względnie wartości czynszowej ponad 1000 zł do 2000 zł. 0.6 procent od rocznego przychodu przy przychodzie względnie wartości czynszowej ponad 2000 zł. Nowe domy, nieopłacające państwowego podatku od nieruchomości, wolne są od nadzwyczajnej daniny majątkowej.

Szanownym Prenumeratorom „Rzemiosła" przypominamy,

iż czas uiścić prenumeratę na kwartał IV-ty b. r.

Nr. konta P. K. O. 6066. Nr. konta P. K. O. 6066.

Przedsiębiorstwa na wystawach

Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, że przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, posiadające stałe świadectwa przemysłowe, mogą prowadzić przedsiębiorstwa w kioskach i stoiskach na wystawach bez obowiązku wykupienia świadectw przemysłowych. Przedsiębiorstwa te obowiązane są jedynie do wykupienia karty rejestracyjnej.

Natomiast przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe nieposiadające stałych świadectw przemysłowych np. przedsiębiorstwa zagraniczne są obowiązane wykupić świadectwo przemysłowe dla handlu jarmacznego, jeżeli zamierzają przedsiębiorstwo to prowądzić na wystawie.

Restauracje, kawiarnie, piwiarnie oraz inne przedsiębiorstwa gastronomiczne, jak również fryzjernie i przedsiębiorstwa prowadzone specjalnie na wystawach, muszą wykupić półroczne świadectwo przemysłowe na prowadzenie przedsiębiorstwa na wystawie. Przedsiębiorstwom tym może jednak Izba Skarbowa przyznać świadectwo przemysłowe niższej kategorji.

Jednolity front rzemiosła Pomorskiego

Związek Towarzystw Samodzielnych Rzemieślników na Pomorzu wydał następujący komunikat do wszystkich towarzystw rzemieślniczych woj. Pomorskiego:

Podajemy do wiadomości, że w dniu 24 października br. odbyła się w Grudziadzu pod przewodnictwem Wiceprezesa Związku Tow. Rzem. Samodz. na Pomorzu p. *Nogowskiego* konferencia przedstawicieli miejscowych organizacyj rzemieślniczych. Zastąpione były wszystkie bez wyjątku cechy miejscowe oraz Tow. Rzemieślników Samodz., pozatem obecni byli przedstawiciele wszystkich związków cechowych.

Przedmiotem obrad było zajęcie stanowiska w sprawie wyborów do *Rady Miejskiej w Grudziądzu.* Na wstępie przemawiał p. *B. Spychala,* Hon. Prezes Związku Cechów Piekarskich na Pomorzu, który podkreślił konieczność solidarnego wystąpienia rzemiosła przy wyborach ponieważ małym ugrupowaniom obecny system wyborczy uniemożliwia uzyskanie własnego przedstawicielstwa. Następnie wywiązała się dyskusja, w której rozważono wszelkie możliwości uzyskania przez warstwę rzemieślniczą własnych przedstawicieli w Radzie Miejskiej, jak również wniosek o utworzenie własnej listy lub ewentualne połączenie się z ugrupowaniami, stojącemi na gruncie współpracy z Rządem.

Jednogłośnie uchwalono połączyć się przy wyborach do Rady Miejskiej z *Narodowym Blokiem Gospodarczo-Społecznym.*

Następnie wybrano Komitet, w skład którego wchodzą wszyscy starsi cechów oraz prezes Tow. Rzem. Samodz. w Grudziądzu. Pozatem wybrano delegację, którą upoważniono do przeprowadzenia pertraktacyj z Komitetem wyborczym Narodowego Bloku Cospodarczo-Społecznego.

Poszczególne organizacje podadzą po dwuch kandydatów, zaś Komitet wyborczy rzemieślniczy winien dopilnować rozmieszczenia kandydatów rzemieślników na listach wyborczych tak, aby zapewnić rzemiosłu grudziądzkiemu dotychczasowy stan posiadania w Radzie Miejskiej w Grudziądzu.

W wspomnianem zebraniu brali udział: pp. Piotr Jakubowski — Prezes Izby Rzem., E. Mollin — Wiceprez. Izby Rzem., F. Biszoff — Sekr. Izby Rzem. I. Józefowicz — Prezes Zw. Cechów Piekarskich, J. Kuźmiński — Prez. Związku Cech. Szewckich, J. Nowakowski — Prez. Związku Cech. Fryzjerskich, J. Pahlke Prezes Zw. Cech. Stol., S. Rost — Prezes Zw. Cech. Krawieckich, J. Peikert — Członek Zarządu Zw. Cech. mur. i cies., B. Jasiński — Starszy Cechu zegarm., W. Kotowski — Sekr. Cechu zegarm., W. Skopiński Sekr. Tow. Rzem. Samodz.. Piekarz — Sekr. Cechu Rzeźn., S. Łagoda — Starszy Cechu Zduńskiego, J. Scheer Starszy Cechu szklarskiego, M. Kwiatkowski — Sekr. Cechu szklarskiego, A. Gwizdalski — Starszy Cechu kow.-kołodz., Balicki — Wicepr. Tow. Rzem. Samodz., B. Spychała — honor. Prezes Zw. Cech. Piek., Wiśniewski — Członek Zarządu Cechu Piek., Kiełbasa—zast. Starsz. Cechu piek., J. Zajączkowski — Starszy Cechu piek. i inni.

Komunikując o powyższem, Zarząd Związku zaznacza, że w celu zapewnienia rzemiosłu pomorskiemu dostatecznego zastępstwa w radach miejskich i gminnych zaleca się, aby organizacje rzemieślnicze we wszystkich miejscowościach wystąpiły solidarnie, łącząc się z Komitetem wyborczym *Narodowego Bloku Gospodarczo-Społecznego.* Jedynie w tym wypadku rzemiosło zapewni sobie należyty wpływ na sprawy samorządu miejskiego i wiejskiego.

Reforma Szkolnictwa Zawodowego

III.

Z kolei przystępujemy do omówienia szkolnictwa galanteryjnego, obejmującego:

a) szkoły i kursy galanterji skórzanej i rymarstwa,
b) kursy zabawkarskie,
c) szkoły i kursy introligatorskie,
d) szkoły i kursy tapicerskie.

Dla galanterji skórzanej i rymarstwa będą organizowane szkoły galanterji skórzanej stopnia gimnazjalnego, kursy z zakresu galanterji skórzanej i rymarstwa.

Zadaniem gimnazjów galanterji skórzanej jest kształcenie dla danego przemysłu pracowników potrzebnych przy wykonywaniu robót w zakresie galanterji skórzanej. Gimnazja galanterji skórzanej są trzyletnie. Ośrodkiem nauczania jest zakład galanterji skorzanej. Podstawę programową stanowią

praktyczna nauka galanterji skórzanej, technologja skóry, materjałoznawstwo, rysunek zawodowy oraz organizacja przedsiębiorstw. Do szkoły tej przyjmowani będą kandydaci, którzy przedłożą świadectwo ukończenia drugiego szczebla szkoły powszechnej (6 klas), ukończą w danym roku kalendarzowym conajmniej 14 lat, a nie przekroczą 17 lat życia, złożą egzamin wstępny w zakresie 2-go szczebla programowego szkoły powszechnej z przedmiotów określonych.

Pozatem dla galanterji skórzanej będą organizowane kursy. W zawodzie introligatorskim projekt rozporządzenia przewiduje następujące szkoły i kursy introligatorskie:

Szkoły introligatorskie stopnia gimnazjalnego,
Kursy z zakresu introligatorstwa.

Zadaniem gimnazjów introligatorskich jest kształcenie dla przemysłu introligatorskiego pracowników potrzebnych przy wykonywaniu robót introligatorskich Gimnazja introligatorskie są 4-letnie Ośrodkiem nauczania jest warsztat introligatorski. Przy szkole tej istnieją szkolne warsztaty wytwórcze. Do gimnazjów introligatorskich przyjmuje sę kandydatów którzy:

1. przedstawią świadectwo ukończenia II-go szczebla programowego ukończenia szkoły powszechnej (6 klas)
2. ukończą w danym roku kalendarzowym 14 lat życia, a nie przekroczą 17 lat,
3. złożą egzamin wstępny w zakresie 6-ciu klas szkoły powszechnej z przedmiotów ustalonych.

W przemyśle tapicerskim projekt rozporządzenia przewidu-e:

Szkoły tapicerskie stopnia gimnazjalnego,
Kursy z zakresu tapicerstwa.

Zadanie gimnazjów tapicerskich jest podobne do zadań gimnazjów rymarskich i introligatorskich, o których mówiliśmy przed chwilą. Gimnazja tapicerskie są trzyletnie. Do gimnazjów przyjmuje się kandydatów, którzy

1. mogą wykazać się świadectwem ukończenia II-go szczebla programowego szkoły powszechnej,
2. kończą w danym roku kalendarzowym 14 lat, a nie przekroczą 17 lat życia,
3. złożą egzamin wstępny w zaksesie 6-ciu klas szkoły powszechnej z określonych przedmiotów.

Pozatem przewiduje się dla tapicerstwa podobnie jak dla rymarstwa i introligatorstwa kursy dla osób specjalizujących się w danym zawodzie.

W grupie 16 w szkolnictwie poligraficznem interesują nas szkoły i kursy przemysłu fotograficznego. W przemyśle fotograficznym przewiduje się liceum fotograficzne. Zadaniem liceów fotograficznych jest kszałcenie pracowników, którzyby byli przygotowani do samodzielnej pracy w przemyśle fotograficznym i posiadali obok praktycznej znajomości zawodu większy zasób wiadomości teoretyczno - zawodowych i ogólnych. Licea fotograficzne są dwuletnie. Program liceum fotograficznego uwzględnia wszystkie ważniejsze techniki fotografji. Szkoła ta nie przeprowadza specjalizacji. Ośrodkiem nauczania jest zakład fotograficzny. Do liceum fotograficznego będą przyjmowani kandydaci, którzy:

a) przedstawią świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego lub inne świadectwo uznane za wystarczające;
b) kończą w danym roku kalendarzowym co najmniej 16 lat, a nie przekroczą 20 lat życia.

W przemyśle fotograficznym przewiduje się ponadto kursy z zakresu fotografji dla osób, specjalizujących się w pewnych jej działach.

17-ta grupa dotyczy szkolnictwa przemysłów instrumentów muzycznych Dla tego przemysłu przewiduje się:

1) Kursy budowy instrumentów muzycznych,
2) Kursy budowy instrumentów dętych,
3) Kursy strojenia i korygowania pianin i fortepianów.

Formy szkolenia przewidziane w projekcie rozporządzenia dla przemysłu instrumentów muzycznych, dla przemysłu fotograficznego, dla tapicerstwa, introligatorstwa, rymarstwa i galanterji skórzanej uwzględniają całkowicie poprawki zgłoszone przez przedstawicielstwo rzemiosła czy na posiedzeniach Państwowej Komisji Oświaty Zawodowej, czy też przedłożone w memorjałach Rady Izb Rzemieślniczych.

W szkolnictwie kosmetyki przewiduje się kursy fryzjerskie i kursy kosmetyczne.

Forma szkolenia pracowników w fryzjerstwie, przewidziana w projekcie rozporządzenia odbiega bardzo daleko od formy szkolenia przewidzianej w tezach Ministerstwa W. R. i O. P. A mianowicie w tezach tych przewidywano szkolę fryzjerską stopnia gimnazjalnego.

Szkoła fryzjerska stopnia gimnazjalnego zasadniczo spotkała się z uznaniem ze strony fryzjerów, którzy, akceptując projekt utworzenia szkoły, zgłosili poprawki, zdążające do przedłużenia czasu nauki w tej szkole do lat 4-ch i do wprowadzenia nauki obcego języka. Należy żałować, że projekt rozporządzenia nie przewiduje tworzenia szkoły — gimnazjum fryzjerskiego, — którego projekt znalazł zrozumienie w zainteresowanych sferach rzemieślniczych.

Pozostają się do omówienia grupa II, dotycząca szkolnictwa metalowego i grupa 4, odnosząca się do przemysłu drzewnego. W przemyśle metalowym przewiduje się z punktu widzenia rzemieślniczego szkoły i kursy ogólno-mechaniczne, szkoły i kursy mechaniki drobnej, szkoły i kursy grawerskie, szkoły i kursy jubilersko-złotnicze. Szkoły i kursy ogólno-mechaniczne przemysłu metalowego dzielą się na:

1) szkoły ogólno-mechaniczne stopnia niższego
2) „ „ „ „ gimnazj.
3) „ „ „ „ licealnego
4) kursy z zakresu metalowego przemysłu mechanicznego.

Szkoły mechaniczne stopnia niższego zwane w projekcie rozporządzenia szkołami mechanicznemi są trzyletnie. Ośrodkiem nauczanie jest warsztat ślusarsko-kowalski. Podstawę programową stanowi praktyczna nauka ślusarstwa i kowalstwa. Przy szkołach istnieją szkolne warsztaty wytwórcze. Do szkół przyjmuje się kandydatów, którzy przedstawią świadectwo ukończenia 6 klas szkoły powszechnej Ukończą w danym roku kalendarzowym conajmniej 14 lat, a nie przekroczą 17-tu lat życia i posiadają odpowiedni rozwój fizyczny.

Następnie w § 18-tym rozporządzenia przewiduje się gimnazja mechaniczne. Zadaniem gimnazjów mechanicznych jest kształcenie dla przemysłu metalowego pracowników, którzyby byli usprawnieni w wykonywaniu robót kowalskich, ślusarskich lub tokarskich. Gimnazja mechaniczne są 4-ro-

letnie. Program klas niższych uwzględnia w odpowiednim stopniu zarówno kowalstwo, ślusarstwo jak i obróbkę mechaniczną (głównie tokarstwo), program klas wyższych wyodrębnia następujące kierunki:

a) obróbki mechanicznej, głównie tokarstwo, w klasie III-ej i IV-ej
b) kowalski w klasie IV-ej,
c) ślusarski w klasie IV-tej.

Kierunek ślusarski w klasie IV-tej może objąć bądź ślusarstwo ogólnie, bądź też uczniów specjalizować np. w mechanice samochodowej, kolejowej, obsłudze silników itp. Ośrodkiem nauczania jest warsztat mechaniczny. Przy gimnazjach mechanicznych istnieją warsztaty wytwórcze do tych gimnazjów przyjmuje się kandydatów, którzy:

a) przedstawiają świadectwo ukończenia II-go szczebla programowego szkoły powszechnej, (6 klas),
b) kończą w danym roku kalendarzowym conajmniej 14 lat a nie przekroczą 17 lat życia,
c) złożą egzamin wstępny w zakresie 6 klas szkoły powszechnej z przedmiotów określnych,
d) posiadają odpowiedni rozwój fizyczny.

W końcu projekt przewiduje dla przemysłu metalowego licea mechaniczne. Licea mechaniczne mają na celu dać głębszy i szerszy zasób wiadomości teoretycznych i zawodowych. Licea mechaniczne są trzyletnie, podbudową ich jest gimnazjum ogólno-kształcące. Program klasy pierwszej jest jednolity, począwszy od klasy II-ej. Wyodrębniają się wydziały:

a) warsztatowy (rzemieślniczy)
b) konstruktorsko-energetyczny, z którego będą wychodzić pracownicy konstruktorzy, którzy mają znaleźć zatrudnienie w przemyśle mechanicznym. Do liceów mechanicznych przyjmuje się kandydatów, którzy przedstawią świadectwo ukończenia gimnazjum ogólno-kształcącego lub inne świadectwo uznane za wystarczające.
c) odbyli roczną zorganizowaną praktykę warsztatową, lub praktykę uznaną za równoznaczną.
d) kończą w danym roku kalendarzowym conajmniej 14 lat, a nie przekroczą 17 lat życia.

Dla mechaniki drobnej przewiduje się gimnazja mechaniki drobnej, w których nauka trwa cztery lata. Podbudową programową tych gimnazjów jest drugi szczebel programowy szkoły powszechnej. Program pierwszych dwuch lat gimnazjum jest jednolity. Począwszy od klasy III wyodrębniają się wydziały: ogólny i zegarmistrzostwa. Ośrodkiem nauczania jest warsztat mechaniki drobnej, a dla wydziału zegarmistrzowstwa jest warsztat zegarmistrzowski. Przy szkołach istnieją szkolne warsztaty wytwórcze. Do gimnazjów drobnej mechaniki będą przyjmowani kandydaci którzy:

1) przedstawią świadectwo ukończenia II szczebla programowej szkoły powszechnej,
2) kończą w danym roku kalendarzowym 14 lat a nie przekroczą 17 lat życia,
3) złożą egzamin wstępny w zakresie VI klas szkoły powszechnej z przedmiotów ustalonych.

Dla grawerstwa będą organizowane szkoły grawerskie stopnia gimnazjalnego i kursy z zakresu grawerstwa. Gimnazja grawerskie są trzyletnie. Ośrodkiem nauczania jest warsztat grawerski. Przy tych gimnnazjach będą istniały szkolne warsztaty wytwórcze. Do szkół tych będą przyjmowani kandydaci którzy:

1) przedstawią świadectwo ukończenia II szczebla programowego szkoły powszechnej (6 kl. szkoły powszechnej),
2) ukończą w danym roku kalendarzowym conajmniej 14 lat a nie przekroczą 17 lat życia,
3) złożą egzamin wstępny w zakresie 6 kl. szkoły powszechnej z przedmiotów określonych.

W przemyśle jubilerskim i złotniczym przewidywane są szkoły jubilersko-złotnicze stopnia gimnazjalnego i kursy z zakresu jubilerstwa i złotnictwa. Gim nazja jubilersko-złotnicze są czteroletnie. Podbudową programową jest II szczebel szkoły powszechnej W szkołach tych nie przeprowadza się specjalizacji. Program uwzględnia w odpowiednim stopniu jubilerstwo i złotnictwo. W szkołach tych nie przeprowadza się specjalizacji. Program uwzględnia w odpowiednim stopniu jubilerstwo i złotnictwo Ośrodkiem nauczania jest warsztat jubilersko-złotniezy. Podstawę programową stanowią: nauka jubilerstwa i złotnictwa. Przy szkołach istnieją szkolne warsztaty wytwórcze. Do gimnazjów jubilersko-złotniczych przyjmuje się kandydatów którzy:

1) przedstawią świadectwo ukończenia II szczebla programowego szkoły powszechnej,
2) kończą w danym roku kalendarzowym conajmniej 14 lat a nie przekroczą 17 lat życia
3) złożą egzamin wstępny w zakresie VI kl. szkoły powszechnej z przedmiotów określonych

W szkolnictwie drzewnem przewiduje się z punktu widzenia rzemiosła szkoły i kursy stolarskie, szkoły i kursy kołodziejskie, kursy bednarskie, szkoły i kursy koszykarskie. W kołodziejstwie projekt przewiduje szkoły kołodziejskie stopnia niższego i kursy z zakresu kołodziejstwa. Szkoły kołodziejskie są dwu- lub trzyletnie. Przy tych szkołach istnieją szkolne warsztaty wytwórcze. Do szkół tych będzie przyjmowana młodzież w wieku od 14 do 17 lat posiadająca odpowiedni rozwój fizyczny i która ukończy 4 klasy szkoły powszechnej. W stolarstwie przewiduje się:

a) szkoły stolarskie stopnia niższego
b) szkoły stolarskie stopnia gimnazjalnego,
c) szkoły stolarskie stopnia licealnego,
d) kursy projektowania sprzętów,
e) kursy z zakresu rzeźby w drzewie,
f) kursy z zakresu przemysłu stolarskiego.

Szkoły stolarskie stopnia niższego są trzyletnie. Program tych szkół i warunki przyjmowania są podobne do warunków przyjmowania do szkół kołodziejskich. Gimnazja stolarskie są czteroletnie. Podbudową ich jest drugi szczebel programowy szkoły powszechnej. Przy gimnazjach istnieją szkolne warsztaty wytwórcze. Do gimnazjów stolarskich będą przyjmowani kandydaci, którzy ukończą 6 klas szkoły powszechnej, ukończą w danym roku kalendarzowym 14 lat a nie przekroczą 17 lat życia, posiadają odpowiedni rozwój fizyczny i złożą egzamin wstępny w zakresie 6 klas szkoły powszechnej z

przedmiotów ustalonych przez Min W. R. i O. P.

Dla przemysłu koszykarskiego poza specjalnemi kursami z zakresu koszykarstwa przewiduje się szkoły zawodowe typu zasadniczego stopnia gimnazjalnego. Szkoły te wg projektu rozporządzenia nazywają się gimnazjami koszykarskiemi. Gimnazja te są trzyletnie. Podbudową programową jest drugi szczebel programowy szkoły powszechnej. Ośrodkiem nauczenia jest warsztat koszykarski. Przy gimnazjach koszykarskich istnieją oczywiście tak samo szkolne warsztaty wytwórcze. Do gimnazjów koszykarskich będą przyjmowani młodociani, którzy ukończą drugi szczebel programowy szkoły powszechnej, kończą w danym roku kalendarzowym 14 a nie przekroczą 17 lat życia, złożą egzamin wstępny w zakresie 6 klas szkoły powszechnej z przedmiotów określonych przez Ministerstwo Wyzn. Rel. i O. P.

W garbarstwie projekt przewiduje szkoły i kursy garbarsko białoskórnicze i wyprawy futer i kursy farbowania i wykończania futer. W tym przemyśle będą organizowane szkoły garbarsko białoskórnicze i wyprawy futer stopnia licealnego. Szkoła garbarsko białoskórnicza zwana liceum garbarskim jest trzyletnią, podbudową jej gimnazjum ogólnokształcące. Przy tem gimnazjum istnieje szkolny warsztat wytwórczy. W czasie nauki przewiduje się praktykę w zakładach garbarskich. Do szkoły tej będą przyjmowani kandydaci, którzy ukończą gimnazjum ogólno kształcące lub wykażą się świadectwem ukończenia innego zakładu naukowego równoznacznego, lub ukończą w danym roku kalendarzowym 16 lat, a nie przekroczą 20 lat i posiadają odpowiedni rozwój fizyczny.

Pozostaje się jedynie do omówienia forma szkolenia pracowników dla budownictwa. Jeżeli idzie o rzemiosło interesuje nas budownictwo naziemne.

W budownictwie naziemnem przewiduje się szkoły budownictwa naziemnego stopnia licealnego i kursy z zakresu budownictwa naziemnego. Licea budowlane są trzyletnie. Ich podbudową jest gimnazjum ogólno kształcące. W czasie nauki przewiduje się odbycie zorganizowanej praktyki na budowie. Do liceów będą przyjmowani kandydaci w wieku od lat 16 do 20, posiadający odpowiedni rozwój fizyczny, którzy ukończą gimnazjum ogólnokształcące i odbędą dwumiesięczną zorganizowaną praktykę na budowie.

W ogólnych zarysach zapoznaliśmy czytelników z formami kształcenia pracowników dla poszczególnych rzemiosł. W następnym numerze podamy charakterystykę poszczególnych typów szkó zawodowych typu zasadniczego, jak również różnych kursów i poddamy krytyce szkoły te i kursy z punktu widzenia interesów rzemiosła, jak również z ogólnego punktu widzenia i szkolnictwa zawodowego. *Kazimierz Jaroszewski.*

Z działalności Polskiego Związku Wytwórców i Eksporterów Wędlin

Polski Związek Wytwórców i eksporterów Wędlin w bieżącym roku czyni dalsze wysiłki dla zdobycia rynków zamorskich.

Rynek amerykański nie czyni zakupów z powodu dużych wahań dolara, jednakowoż z chwilą ustabilizowania się waluty amerykańskiej niewątpliwie nasz eksport rozwinie się należycie.

Szczególną uwagę zwrócił Związek na eksport przetworów mięsnych do Rosji Sowieckiej, rozpoczynając od wywozu słoniny solonej; dotychczas wywieźliśmy 278.569 kg. wartości zł. 473.567.- Dalsze tranzakcje są obecnie w toku. Należy nadmienić, że wymagania odbiorców sowieckich w stosunku do naszego towaru są bardzo wygórowane; jako przykład możemy przytoczyć, że połacie słoniny muszą być jednolitego standartu, muszą być oznaczone ściśle grubości na grzbiecie i od brzucha, nie może być śladów mięsa na łopadkach, reklamowane są ślady odbicia wywołane przekrwieniem po uderzeniu i t d.

Jeżele chodzi o tłuszcze, to zagadnienie tłuszczowe przeszło w Polsce ciekawą ewolucję; jeszcze przed paru laty przywoziliśmy za 20 mijonów kilogramów tłuszczów wieprzowych z zagranicy, głównie z U. S. A. i Holandji za cenę ca 50 miljonów złotych rocznie, z wielką stratą dla naszego bilansu handlowego, dla naszej hodowli i rzemiosła rzeźnicko-wędliniarskiego.

Możemy śmiało stwierdzić, że rzemiosło rzeźnicko - wędliniarskie zorjentowało się w tej nienormalnej gospodarczej sytuacji i rozpoczęło energiczną akcję w kierunku doprowadzenia do samowystarczalności w dziale tłuszczów wieprzowych. Ponieważ akcja ta spotkała się z gorącym poparciem rolnictwa i znalazła pełne zrozumienie u czynników rządowych, cel został szybko i łatwo osiągnięty. Dzisiaj nie przywozimy ani kilograma tłuszczów z zagranicy i nikt nie może się skarżyć na brak tłuszczów w Polsce.

Dzisiaj niema tego zjawiska, co przed paru laty, bo sterty słoniny i beczek smalcu zalegały u każdego wędliniarza, podczas gdy w sklepach spożywczych panoszył się bez konkurencji smalec amerykański.

Dowiadujemy się, że zarząd Polskiego Związku Wytwórców i Eksporterów Wędlin nie ograniczył się do osiągnięcia tak poważnych rezultatów, lecz po tej drodze kroczy dalej i w ubiegłym miesiącu stworzył specjalną sekcję tłuszczową, która ma za cel wywozić krajowe tłuszcze wieprzowe zagranicę. Te możliwości zasadniczo istnieją, chociaż dodatnie rezultaty, stwierdzić należy nie przyjdą same, lecz trzeba je będzie wywalczyć długą, uporczywą i systematyczną pracą.

Naturalnym odbiorcą polskich tłuszczów wieprzowych może być Czechosłowacja i Austrja, naturalnie tylko o tyle, o ile odnośne pozycje zostaną korzystnie rozwiązane w nowych traktatach handlowych.

O słoninę dopytują się również Italja i Belgja; pewne ilości możnaby też umieścić w Anlji dla zamieszkałych tam cudzoziemców.

Możliwość eksportów polskich tłuszczów wieprzowych jest dopiero badana przez Polski Związek Wytwórców i Eksporterów Wędlin i trudno w tej chwili w tej sprawie powiedzieć coś pozytywnego. Naszem zdaniem przestawienie wielkiego importu tłuszczów na eksport — jest dowodem, ile może działać zorganizowane rzemiosło dla swego zawodu oraz dla państwa, o ile wie ono czego chce i umie to przeprowadzić.

Śląska kronika rzemieślnicza

Akcja organizacyj rzemieślniczych

Niedawno delegacja związków polskich samodzielników, rzemieślników i przemysłowców z posłem *Piętką i Satarą*, oraz pp. Cofałą, Łuszczakiem i kierownikiem Związku Śmigielskim złożyła p. wojewodzie Grażyńskiemu memorjał w sprawie położenia rzemiosła i drobnego przemysłu na Śląsku.

Memorjał ten poruszał sprawę zapewnienia pracy dla rzemiosła śląskiego omawiając kwestję t. zw. partactwa konkurencji ze strony instytucyj samorządowych, wykonywujących we własnym zakresie prace rzemieślnicze, prosząc p. wojewodę o wydanie odpowiedniego zarządzenia.

Delegacja poruszyła również kwestje budowy domu rzemieślniczego i kredytu dla rzemiosła.

Uchwały Zjazdu Rzemiosła Śląskiego

W tych dniach odbył się w Katowicach zjazd prezesów Kół Związku Polskich Sam. Rzemieślników i przemysłowców pod przewodnictwem p. prezesa posła *Piętki*, w celu omówienia aktualnych zagadnień w zakresie robót przetargów i konkurencji osób oraz przedsiębiorstw nielegalnie wykonujących rzemiosło a nadto spraw podatkowych organizacji.

W zjeździe wzięło udział *57 reprezentantów* poszczególnych Kół oraz zaproszony na zjazd komisarz rządowy Izby Rzemieśliczej, p. radca *L. Juzwa*.

Po sprawozdaniu *p. Śmigielskiego* z przebiegu ostatniego zjazdu przystąpiono, do omówienia: projektu ustawy przetargowej, powołania do życia grup zawodowych oraz Rady Zawodowo - gospodarczej, spraw podatkowych, powołania do życia *organizacji młodzieży rzemieślniczej* i. t. p, zapoznał p. radca *J. Juzwa* zebranych ze swem stanowiskiem w poruszonych sprawach, zachęcając jednocześnie do wytężonej i energicznej pracy organizacyjnej w kierunku realizacji zadań, ciążących na Związku.

Wywody wszystkich mówców biorących udział w dyskusji nacechowane były głęboką troską o przyszłość polskiego rzemiosła i los polskiej młodzieży rzemieślniczej. Delegaci poszczególnych Kół żalili się na szereg instytucyj państwowych i komunalnych, które obojętnie odnoszą się do sprawy uwzględnienia Polaków przy dostawach i robotach.

W wyniku obrad zjazdu uchwalono: przystąpienie *do organizacji rzemieślniczej* przy poszczególnych Kołach Związku stworzenie grup zawodowych i powołanie do życia *Rady Zawodowo-Gospodarczej*, przeprowadzenie ankiety w sprawie nadmiernych wymiarów podatkowych oraz w sprawie nieuwzględnienia Polaków - rzemieślników przy robotach i dostawach w instytucjach państwowych i komunalnych, wreszcie Zjazd powziął uchwałę, wyrażającą podziękowanie p. *Woj. Grażyńskiemu* za przychylne ustosunkowanie się do postulatów stanu średniego, oraz drugą uchwałe, zawierającą słowa uznania i gorące podziękowanie polskiej prasie narodowej Śląska i całego kraju za odważne i obywatelskie wystąpienie w *obronie polskiego stanu średniego przed zakusami hitleryzującej niemczyzny oraz nawoływanie do popierania wytwórczości krajowej.*

Rzemiosło Śląskie walczy z partactwem i przemytem

(Korespondencja własna) — Katowice

Rzemieślnicy na Górnym Śląsku odczuwają w dużej mierze konkurencję potajemnych warsztatów i nielegalnych warsztatów, które wszelkiemi drogami starają się zdobyć rynek, konkurując z wytwórcami, opłacającymi podatki i świadczenia. Partacze krążą po mieszkaniach, ofiarują swoją pracę i wywołują dezorganizację wśród legalnych rzemieślników, obniżając ceny poniżej poziomu opłacalności. Równolegle z tem prasa niemiecka prowadzi nieprzebierającą w środkach agitację, wzywając do zakupywania wyrobów rzemieślniczych, szczególnie branży konfekcyjnej po *stronie niemieckiej*. Agitacja ta jest popierana przez akcję finansową banków niemieckich polegającą na tem, iż każdy, udający się po zakupy do Niemiec otrzymuje za 100. zł. *65 marek niem*. Jest to więc ukryta premja walutowa, pozwalająca na rozwój przemytu w ruchu nad granicznym i odbijającą się poważnie na obrotach rzemiosła i kupiectwa śląskiego. W sprawie tej prasa polska prowadzi energiczną propagandę, ale niestety, wiele kobiet, hołdujących modzie zagranicznej, ten przemyt w ruchu nadgranicznym prowadzi. Walka z temi nowemi formami „dumpingu" walutowego i propagandy wyrobów niemieckich wymaga energicznej akcji całego społeczeństwa śląskiego oraz wzmocnienia kontroli nad pograniczem.

Czcionkami Drukarni „Saturn" Tomasz Kaldyk w Warszawie, ul. Marszałkowska 91.